

برای توضیح مسئله ضرابخانه بود

آقامیرزا فضلعلی آقا - در مسئله ضرابخانه اسباب تشویش خاطر عموم شده که هر قدر نقره بیشتر سکه شوی باعث ترقی طلا و ترقی طلا هم باعث ترقی اجناس میشود و باعث خرابی است و باین ملاحظه ضرابخانه را بستند ولی در ماه رمضان که جناب ناصر الملک بودند قرار شد دو کرویر و صد هزار تومان سکه شود آیا همان مبلغ است که همین شده یا زیادتر شده

وزیر مالیه - ترقی و تنزیل طلا بواسطه زیادی و کمی نقره مسکوک نیست و در این باب مکرر صحبت کرده ام حاضر که ثابت کنم ولی مجلس ملی لازم است که در باب مسکوکات مذاقه کند در ماه رمضان بانک شاهنشاهی بعضی تجار خواستند نقره بیاورند و سکه کنند گفتند که یک کرویر بانک شاهنشاهی بیاورد و سکه کنند و بعضی از تجار دیگر با اجازه خواستند صد هزار تومان دیگر هم اجازه داده شد و قرار شد که تومانی دهمثال سکه کنند تا چندی قبل که باز پنج نفر از تجار از طرف مجلس نوشته آوردند که پنجاه هزار لیر هم بآنها اجازه داده شود ولی اورا هنوز امضا نکرده ام اگر این پنجاه هزار لیر را هم مجلس تصویب کرده البته از آن ماخذ زیادتر میشود

آقامیرزا فضلعلی آقا - رقه کی از مجلس برای جناب عالی آمده

وزیر مالیه - تقریباً چهار روز پیش از این یک رقه از طرف مجلس آوردند که تصویب نموده بودند باسم از برای پنج نفر تجار که پنجاه هزار لیره نقره بیاورند و سکه کنند

آقا سید حسین - در باب دو کرویر که فرمودید مجلس تصویب نموده همان طور که مذاکره شد در کمیسیون مالیه مذاکره شده و بر حسب ازوم اجازه داده شده اما در باب صد هزار تومان نه کمیسیون و نه مجلس اطلاع دارد و همچنین از این پنجاه هزار لیره آن هم نه مجلس و نه کمیسیون مالیه اطلاع دارند اگر کمیسیون هم اطلاع داشت لابد راپورت نویس آن کمیسیون بمجلس اطلاع میداد و گمانم این است که مجلس بیش از دو کرویر اجازه نداده و نیمه در باب باقی این دو کرویر هم که صد هزار تومان است مشغول هستند که سکه بزنند اگر توضیحی در این باب لازم است بفرمائید

وزیر مالیه - اینکه مجلس بیش از دو کرویر اجازه نداده است زمان وزارت بنده نبوده و آن صد هزار تومان را هم اوقاتی که جناب ناصر الملک بودند در کمیسیون مالیه گفتگو شد اجازه داده شده و اما پنجاه هزار لیره راهم که هنوز بنده تجویز نکرده ام ولی در ضرب دو کرویر جمعی عریضه به مجلس عرض کردند و خودشان آمده گفتگو کردند و بنده مداخله نکرده بودم بعد از مذاکرات زیاد گفتند که بعد

از وضع مخارج مازاری چهل و هشت تومان بدولت میدهم و کمیسیون مالیه هم در این باب تصویب نمودند اگر چه این کار کار مجلس نبوده و کار قوه مجریه است ولی در آن مجلس بطور غیر رسمی صحبتی کرده بودند معض شهادت واستحضار بعد از آن مذاکرات که گفتگو ختم و نوشته بودند و مهر کردند بجناب معاون الدوله گفتم که نقره را باین اشخاص بدهد و این هاسکه نمایند لودر جواب گفت که من صحیح نمی دانم برای اینکه کمتر از هزاری ده تومان مخارج ندارد و این اشخاص

چطور بهزاری هفت تومان قبول کرده و چهل و هشت تومان بدولت می دهند یقیناً این اشخاص نمیخواهند از جیب خودشان سر بگذارند از این جهت باین اشخاص نباید داد و اینست طلب حق قوه مجریه است هر طوری که صلاح دیدند عدل خواهند کرد

مؤتمن الملک - فرمایشات جناب عالی صحیح است در باب تعیین اشخاص هم قرار شد که بهر کس حضرت عالی صلاح بدانید اجازه بدهید

وزیر مالیه - ضرابخانه یک هیئت رئیسه دارد ابدأ آن هارا تغییر ندادم ولی یک هیئت دیگری دارد که هیئت عامله است و این اظهار راهم من از ایشان می دانم که فقط ضرب سکه را بیک مبلغی میخواهند بگیرند و بجناب معاون الدوله نوشته ام که ضرابخانه را بترتیب سابق اداره نماید و البته هیئت مجریه مختار در تعیین اشخاص هست

آقا سید حسن ققی زاده - بنده هر چه فکر میکنم در باب ضرب خانه چیزی نمیفهم گویا هیچ کدام را مجلس تصویب نکرده و حالاهم تازه گفته می شود که پنجاه هزار لیره اجازه داده شده خودتان بودید که در این باب مذاکره شده تصویب نمیکردند در هر صورت دو کرویر را با باید مجلس تصویب نماید یا این که وزیر مالیه خودشان اجازه داده و مسئولیت آن را بعهده بگیرند ولی ما همین قدر می شنویم که میکوبند صد هزار تومان دیگر بتصویب مجلس اجازه داده شده و در باب این پنجاه هزار لیره هم مفتش لازم است که این تصویب را معلوم نماید و کمیسیون مالیه هم هر وقت اعتراض می شود دوازده نفری هجوم آورده رد می نمایند خوب است حالا که هیئت مقننه و مجریه حضور دارند در باب ورود نقره و سکه آن حدی قرار بگذارند

آقامیرزا فضلعلی آقا - عرض دویم بنده این است که ضرابخانه یک دخلی هارد تقریباً هزاری پنجاه و پنج تومان و یک خرجی دارد باقتضای وقت گاهی یازده تومان و گاهی دوازده تومان یاده تومان اینکه بعضی میکوبند هفت تومان اینست طلب را باید مذاقه کرد که از چه راه است اگر از راه صحیحی باشد چرا نباید ملاحظه نفع دولت و ملت را نمود

وزیر مالیه - سکه دو قسم است یک سکه رایج است یک سکه برای رفع احتیاج مثلا در اروپا سکه رایج طلا و نقره سکه احتیاج است و در ایران سکه رایج نقره است و سکه رایج را در اروپا جلوگیری از ضریب نمی نمایند و سکه احتیاج را البته باید خدمتین کرد و اینست طلب هم صحیح نیست که میکوبند بیش از این نباید نقره سکه کرد و این که فرمودید آن روز بنده بودم یعنی بنده مسئولیت شخصی و اینکه چرا کمیسیون مالیه آن صد هزار تومان را تصویب نموده نماند و پنجاه هزار لیره راهم که بنده تصویب نمودم و اما اینکه اجازه باشد یا مقاطعه البته باید اجازه باشد و هر اداره که بطور اشاره باشد مسلم بهتر است ولی آنکسی که مشغول این عمل میشود اجرت میگردد و بطور مقاطعه قرارداد می نماید و این منافات با اداره بودن ضرابخانه ندارد

آقا سید حسن ققی زاده - اولاً اینکه جناب عالی آن روز در کابینه ناصر الملک وزیر بودید و دیگر این که سکه نقره را باید محدود کرد و اگر یکوقت این پول رایج در مملکت ما محدود نبوده

اما امروز لازم است که محدود باشد زیرا که ضرب نقره زیاد اسباب خرابی مملکت است پس خوب است امروز قوه مجریه و مجلس برای تجدید این مسئله یک قرار داد بگذارند که هر روزی تجار داخله یا خارجه یک بهانه بکنند و این نقره وارد نکنند تا اینکه سکه نمایند اگر صلاح دانستید از امروز قرار بگذارید که از آن حد تجاوز نشود

آقامیرزا فضلعلی آقا - در صورتیکه مقاطعه را در ضرب نقره تجویز میفرمائید خوب است اعلان شود که هر کس معتبر تر است باور داده شود

وزیر مالیه - اولاً اشخاصی که هفت تومان مخارج را همین کردند قدری اسباب تعجب بود و حالاً کسانی که کمتر مخارج را باور دادند بیشتر اسباب تعجب میشود و انگهی قوه مجریه نمیتواند یک اداره بزرگی را معطل کند برای این جزئی تفاوت و البته بهر کس صلاح است داده خواهد شد

حاج سید عبدالحمین شهشاهی - اولاً مشوال میکنم این تصویب کمیسیون مالیه مسئله دو کرویر نقره را آیا تصویب مجلس است در صورتیکه تمام عقلا میدانند که اگر کسی ده مثال نقره وارد کند ده مثال نقره ضرر باین مملکت میزند و حال خود وزیر مالیه میفرمایند که در تمام ممالک پول رایج طلا است و نقره پول احتیاجی است و در اینجا پول رایج نقره است و حال آنکه در ایران هم میزان پول طلا بوده است حال یکوقتی سابقین بجهت دخل خود ترتیب غلطی پیش آورده اند باید حالا هم معمول باشد و باید ترک شود

وکیل الرعایا - این که گفته میشود ضرب صد هزار تومان نقره تصویب ناصر الملک بوده بنده عرض میکنم که ابتدا ربطی بنام ناصر الملک ندارد بعد از او بود و این مسئله دو کرویر هم در مبارک رمضان از بانک شاهنشاهی اظهار و گفتگو شد و ناصر الملک ربطی نداشت و کسیکه همه چیزش را روی نا گذاشته نباید نسبت این کار باور داده شود مجلس ختم شد

مذاکرات روز شنبه

۲۱ شهریور اول ۱۳۲۰

دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز ۲ شنبه ۱۹ رانامبرزا مرتضی قلیخان قرائت کردند

رئیس - این خلاصه صحیح است یا نه هر کس ایرادی دارد اظهار نماید

وکیل الرعایا - بنده مجلس را این طور تصور میکنم که سه ربع از کلا وقتیکه در یک جای مینوی جمع شده حاضر باشند آن وقت میتوان اورا مجلس گفت و برای بدهد و آن جای معین هم اینجاست پس تصویب و اجازه ضرب سکه دو کرویر نقره در اینجا نشده و باید در آن صورت مجلس توضیح بشود و در باب صد هزار تومان هم در ماه رمضان و زمان ناصر الملک نبوده در اواسط ماه ذی الحجه بود که گفتند این صد هزار تومان تصویب شد در باب آن دو کرویر که پیرروز صحبت شده بود و جناب صنیع الدوله انکار داشتند که من داخل در مذاکرات نبودم بنده نخواستم عرض کنم ایشان داخل در مذاکرات بودند و تصویب هم کردند و جناب ناصر الملک در این خصوص آنچه لازمه سعی و کوشش بود نمودند و این صد هزار تومان در اواسط ماه ذی الحجه بود که بهشت هزار تومان تفاوت قیمت

نقده تصویب کردند و همه کس هم این مطلب را میدانند اگر این دو فقره در آن صورت مجلس اصلاح شود من کما بلکنر از وکلا هستم میتوانم بگویم ایرادی ندارد.

مرحمت مستنعمین چه آگاهانه ندمه استغفامیدهم - بحر العلوم کرمانی - عصر و حرج در همه چیز پیدا میشود و در صورتیکه چنین حادثه باورخ دهد باید برود.

حاج سید نصرالله - عصر و حرج بر دو قسم است یکی عصر و حرج شخصی است و یکی عصر و حرج نوعی اگر وکیل بتواند عصر و حرج نوعی را دفع کند مقدمتر است بر عصر و حرج شخصی و وکیل میتواند هر یک از این دو را اختیار نماید. در صورتیکه نمیتواند تحمل عصر و حرج شخصی را بنماید باید استعفا بدهد و رفع خسارات شخصی را بنماید و سلب آزادی را از او ننموده اند.

آقا سید حسین - قانونی برای این مطلب وضع نشده که ما از روی آن رفتار کنیم و قبل از این وکلا یکی دو ماهه اجازه گرفته و رفته اند و چهار پنج ماه طول کشیده خوب است قانونی در این باب وضع شود یا اجازه داده شود و هر گاه باید اجازه داده شود فرادی بگذارند اگر از آن مدتی که اجازه داده شده ده روز یا بیست روز بگذرد در حکم مستعفی باشند فرض این است که قانونی در این باب گذاشته شود.

حاج سید نصرالله - این مسئله صحیح است و باید قانون گذاشته شود لیکن من با این عیلت مزاج که لازم است چند روزی راحت نمایم مهلتا شرم دارم از اینکه چند روزی اجازه خواسته و مشغول مصالحه و مدارا شوم انسان باید ملاحظه کند تمام ملکیتش آتش گرفته.

وکیل الرعایا - اذعان متوجه این عرض بنده باشد و کلا در موقع ضرورت میتوانم فقط بگفته از رئیس اجازه بگیرم نه بیشتر از بگفته.

رئیس - صحیح است از رئیس فقط بگفته میتواند اجازه بگیرم ولی بیشتر از بگفته باید از مجلس اجازه بخواهد.

وفاق الدوله - خوب است رای بگیرم تا معلوم شود. در این وقت ورقه رای منتشر شد برای اینکه اجازه اینکه منتظر الملک دو ماهه خواسته است بروند مجلس قبول میکنند یا نه و با کبریت آراه تصویب شد که بروند و نیز بحسب اظهار ریاست مجلس برای حضور بهر رساندن هیئت وزراء مجلس هلنی تبدیل به مجلس خاص شده پس از مدتی مجدداً مجلس هلنی و رسمی گردید.

رئیس - این لایحه ایتست از طرف وزارت تجارت اظهار شده و کمیسیون مالی هم تصویب نموده قرائت میشود و خود جناب وزیر تجارت هم حضور دارند توضیحاتی که لازم است خواهند داد.

لایحه وزارت تجارت بحکمسیون محترم مالی مجلس مقدس شورای ملی شیداالله از گانه زحمت اظهار میدارد که بر خاطر اجزای محترم کمیسیون مالی پوشیده نیست که تجارت که در واقع منبع ثروت و نتیجه بزرگترین قوای بملکت محسوب میشود امروزه در ایران بر هر امری باید و بیشتر از سایر مسائل جلب توجه حتمی و عمده ملکی باشد این مطلب بطوری حلاجی شده و منافع آن بر خاطر و عامظوری واضح و مبرهن است که گویا لازم میباشد در این باب استدلالات کرده ترفی و تنزیل ملک را بر توسعه و ضیق تجارت آن ملک را جمع نمود با سبب لایحه ملک را بر دیگری

فلاح که با فلفل بدوشبه تقسیم شده یک شبه مقدماتی و یک شبه فلاحی دایر است یک شبه دو کلاسی هم تأسیس کنم که شاگردان بعد از طی سه کلاس مقدماتی نظر بامتداد و میل خودشان بعضی شبهه تجارت و برخی شبهه فلاحی داخل و مشغول تحصیل شوند تقریباً سه هزار تومان برای اجیر کردن یک نفر معلم که بتواند پنج تاشی رشته حقوق تجارتی تدریس کند لازم و تقریباً پانصد تومان معارج برای معلم ایرانی لازم دارد. امید وارم مجلس مقدس و کمیسیون محترم مالی در این باب بفل توجه فرموده و بنظر دقت در این مسئله تعمق و هر طور صلاح میدانند اظهار فرمایند که از همان قرار رفتار شود (تصویب و تصدیق کمیسیون مالی) کمیسیون مالی باتفاق آراء در مشروحات اظهاریه تصدیق و تصویب دارند باید در مجلس مقدس مطرح و مذاکره شود. (بجای الخونی)

وکیل التجار - همین طور که نوشته شده واقفا یکی از مدارس سیکه برای ملک لازم است گمان میکنند بدون او تجارت ما ممکن نیست ترفی نماید همان مدرسه تجارت است که در تمام مالکیت مدینه هم مدارس است حال که جناب وزیر تجارت باین طور اقدام فرموده اند که با این قلیل وجه که سه هزار پانصد تومان باشد همه از جوانان ما را عالم بمل تجارت نمایند بسیار خوب است ولی بقیه بنده این وجه کم است و تصویب آن خیلی به موقع خواهد بود.

احسن الدوله - بنده عرض میکنم که تحصیل علوم در همه وقت لازم است ولی از زمان مرحوم ناصرالدین شاه تا حال مدارس که تشکیل یافته هیچگونه فائده از آنها مترتب نگشته یکی همین مدرسه فلاح است که در این مدت معلوم نیست چه تحصیل کرده اند اگر بنا باشد که ما از خارجه معلم بیاریم بهتر این است که تجار محترم اولاد خود را برای تحصیل علم تجارت روانه اسلامبول نمایند که آنجا همه طرولوزان این علم موجود است.

وزیر تجارت - اینکه تاحال از وجود مدارس فائده حاصل نشده یا بواسطه بی تربیتی آنها بوده یا از روی علم و مآخذ صحیح نبوده و علاوه علم فلاح هم عملیات لازم دارد و در اینجا اسباب عملیات موجود نبوده مثلا فیزیک تحصیل میکردند داخل در عملیات نمیشدند همچنین شیمی و بهیمن نحو علم نبات و فلاح همه اینها عملیات لازم دارند و چون اسباب عملیات در اینجا نبود این بود که این علوم تکمیل نشده در مقام عمل نمی آمد و هر گاه یک نفر معلم آورده بودند اجرتی میگرفت و بقوه مدافعی خود کار میکرد و در حقیقت آنها هم تقصیر نداشتند اینکه میگویند هیچ کاری نکرده اند این طور هم نبود حالا چند نفر شاگرد دیگر از همین مدرسه فلاح خارج شده اند که مامور معاینه تعلم نوقان هستند و چند نفر شاگرد دیگر هم هستند که حالا معلم میباشند اگر میخواهید که شما مدرسه صحیح داشته باشید باید بودجه آن را زیاد کنید و اسباب عملیات بجهت ایشان فراهم کنید ملاحظه کنید مدارس خارجه چقدر اسباب عملیات دارند اگر می توانید این کار را بکنید باید معارج آن را متحمل بشوید والا هم بگویند این چهار هزار تومان که ب مدرسه فلاح داده میشود زیاد است این هم يك رأيی است شما اگر می خواهید مثلا مهندس داشته باشید آنها بعد از تحصیل باید مشغول باشند بعلوم علم بدون عمل نمی شود حالا اگر

میخواهید مدرسه فلاح صحیح داشته باشید آن طور مدرسه لااقل هجده هزار تومان معارج لازم دارد حالا اینکه بنده گفتم فعلا از برای ابتدای کار و ملاحظه نداشتن مالی و عدم اسباب است.

اسدالله میرزا - بنده در ازوم مدرسه تجارت حرفی ندارم البته لازم است وای در این مورد دو حرف دارم یکی آنکه دائره تجارت در تمام ایران هست و منحصر بپهران نیست پس باید در این خصوص اساساً فکری بشود آنچه بنظر بنده میرسد اینست که نظامنامه انجمن های تجارتی که هنوز از مجلس نگذشته آنها را عموماً بنده نه که در تمام ولایات مدارس تجارتی تأسیس نمایند چنانچه در نظامنامه نوشته شده یکی از وظایف آن انجمن ها توسعه و معارف و تأسیس مدارس است اما اینکه خرج این مدرسه را دولت بدهد بنده هرگز این مطلب را تصویب نمیکنم بلکه در سایر جاهام معمول است جناب وزیر تجارت میدانند که هر کس تجارتی میکند يك علامتی مخصوص خود نموده در کتابچه ثبت می نماید و يك چیزی از این بابت دولت گرفته و بهصرف معارج انجمن های تجارتی و مدرسه تجارتی میسراند و بنده در قبول تأسیس مدرسه حرفی ندارم بلکه لازم میدانم ولی باید تجارب اولاد در بنیان آن اقدام نمایند.

وزیر تجارت - از ابتدا کار را نباید خیلی بزرگ نمود اول باید اندک اندک شروع کرد در همه جا میشود این کار را کرد اول با بازاریای تخت شروع نمود چند سالی با انها تا اینکه مردم آشن شوند و این که فرمودید تجار چیزی بدهند گمان نمیکنم که امروز آنها اقدامی نمایند.

اسدالله میرزا - اینکه فرمودید در سایر جاها نمیشود چرا نمیشود ممکن است در سایر بلاد ایران هم شبهه دایر نمایند و اما در اینکه میفرمایید تجار نمیدهند و دولت باید بدهد بنده عرض میکنم که شما ادارات مهتر لازم دارید که باید آنها دایر شوند و پول میخواهند از قبیل اداره وزارت جنگ و غیره که امروز خیلی لازم است و نمیشود که چیزی از این باب تصویب نمود زیرا که اداره مالی ما کافی نیست از برای این کار چه ضرر دارد که تجارا این کار را بکنند و دولت هم با آنها در بیکطرف امور مدینه همراهی نماید.

حاجی همین التجار - بنده گمان نمیکنم در تأسیس این مدرسه کسی حرفی داشته باشد و در حقیقت تاحالا

ایران ما بود چه بیانی مانده است یکی تجارت و یکی هم زراعت زیرا که صنعت نداشتیم و متاعی هم غیر از خشک بار و غله نداریم و بواسطه این که امتیازات بخارجه داده شده تجارت ایران بالمره بدست خارجه افتاده است و این که شاهزاده گفتند بآنان قرار بگذاریم آیا به بیستم این مسئله خارجه با داخله برابر خواهد بود یا این که بخارجه امتیازات فوق العاده داده خواهد شد وای وجهی هم که برای معارج مدرسه تجارت معین شده بدی است که خیلی کم است و مدرسه عالی نمیتوان از آن ترتیب داده چه ضرر دارد که خود تجار اطفال خود را که برای تحصیل میفرستند يك وجهی بمتوان شهری فراد بدهند که کمکی ب مدرسه شده و معارج تأسیس آنرا هم دولت بدهد و گمان نرود که این جزئی معارج يك تحصیل عمده است از برای دولت عمده دجو هات عایدی دولت از کمرک است و آن هم بواسطه وجود

تجارت است سپس چه ضرر دارد از چند يك آن چیزی که از تجا گرفته میشود بصرف ترفی خود تجار برسد.

آقا میرزا سید حسن - این که وزارت تجارت صلاح دیدند لازم است و باید علم تجارت در ایران تحصیل شود این که مدرسه فلاح چند سال است دایر و معارجی شده و تاکنون فائده از آن عاید نشده برای آن است که معلم او در زمان سابق آمده و آن وقت هم پایه علم و دانائی معلمین مجهول بود و امتحان نکرده اجیر میشوند این شده که شاگردان ترفی نکرده بحال آن که بعضی فرنگها در همین جا هستند که میتوانند در مدرسه تدریس نموده و بشاگردان علم نبات شناسی و حیوان شناسی را تعلیم کنند خوب است از همانها برای معنی آورده شود.

امان الله میرزا - از لایحه جناب وزیر تجارت کمال تشکر را حاصل نموده و بی نهایت محفوظ شدیم و خاطر آقا بایان و کلام مسبوق است آن زمان که جناب موتمن الملک سفارت میخواستند بروند اغلب مردم نا راضی بودند معلوم بود که در نهاد ایشان چیست و این لایحه ایشان مثل الف با است از برای ما معلوم است که تجارت برای این ملک لازم است و باید چنین مدرسه داشته باشیم و این لایحه که مرقوم داشته اند خیلی ب موقع و لازم بود و ما باید نظریات خودمان را در مجلس آتی بگوئیم و از اقدامات این وزیر خیر خواه عالم زیاده از اینها بپرهیزیم شویم.

صدرالعلمائین - مالی مدرسه فلاح خیلی لازم است بلکه باید شبانه آن در دهات هم دایر شود لکن تاسف دارم از این که این مدرسه فلاح چند سال است دایر شده و هنوز يك شاگرد که بقدر یکی از زارعین دهاتی حالیه ما علم داشته باشد بیرون نیامده علاوه شاگرد کامل که بیرون نیامده اتلا علوم فلاحی را هم بزبان فارسی ترجمه و منتشر نکرده اند که دیگران بخواهند.

وزیر تجارت - تقریباً ایراد شما همان ایراد احسن الدوله است و جواب عرض شد و اینکه میگویند شاگرد با علم بیرون نیامده قبول ندارم و عرض می کنم با چهار هزار تومان نمیشود مدرسه صحیح تشکیل داد و اگر بخواهید مدرسه صحیح تشکیل شود باید سالی دو هزار تومان اضافه بدهید تا بصرف لوازم آن رساننده و در ظرف دوماه سال شاگردهای با علم بیرون بیایند و این مدرسه هم در زمان سابق تأسیس شده و ربطی به آن ندارد.

مخیر الملک - بنده رای خودم را در باب مدرسه فلاح یا تجارت امروز اظهار نمیکنم برای اینکه این لایحه مقدمه نداشتن و قبلاً به وکلا اطلاع داده نشده که رای خود را در این خصوص حاضر کنند و امروز هم قرائت شد فرصت نداشتند که فکری در این باب بشود باین ملاحظاتی که خود را می گذارم برای روز دیگر اما ایراد بر اظهار جناب معین التجار دارم که فرمودند عایدی کمرک بواسطه تجارت چنین نیست و عایدی کم رنگ است نامردم است زیرا که آن توپ چیت را که مثلا در سرحد صد دینار کمک می گیرند تا جر چند صد دینار هم بالا اضافه کرده و بمردم فرموردش عایدی کم رنگ است که کما دمر دم بدهند عایدی ملک آن است که هر قدر عاید آنها میشود يك مبنای از آن بدولت بدهند چنانچه در همه جاه معمول است و این مسئله که هر کس هر قدر عایدش میشود باید يك مبلغی از آن را بدولت بدهد مسئله بزرگی

است بعدما باید مطرح مذاکره شده وقراری داده شود که هایدی مملکت منحصر بهمان رهاپا و فلاحین بیچاره نباشد و هر کسی باید در سال يك مقداری از عایدی خود را بدولت بدهد .

رئیس - این لایحه که قرائت شد خیلی اهمیت دارد و باید مذاکره شود و باشد برای روز شنبه که وکلا تفکر کرده روز شنبه مطرح مذاکره شود

آقا شیخ محمد علی - البته این گونه مدارس لازم است ولی معروف است که بکنده آباد به از صدده خراب است و ما باید ملاحظه کنیم به بینیم امروز می توانیم که در تمام ولایات این مدارس را بنا کنیم یا آنکه باید همین مدرسه فلاح را که موجود است و تا کنون فایده از او حاصل نشده تکمیل کنیم و بنده عقیده ندارم باین که امروز این مدارس در همه جا تأسیس شود و باید همین مدرسه فلاح را تکمیل کرد .

وزیر تجارت - این لایحه راجع است بر رئیس مدرسه فلاح که کثرت آن سر آمده حال اگر مجلس رای میدهد که کثرت او تجدید شود رای بدهد و عقیده خود بنده این است که کثرت او تجدید شود بهتر است منتهی اگر بعضی عیوبات در کار است باید آنها را رفع کرد و بودجه مدرسه را هم ملاحظه نماید و اگر اضافه برای او تصویب شود امیدوارم که نتیجه کامل گرفته شود .

(لایحه مزبوره بمضون ذیل قرائت شد)
لایحه وزارت تجارت در باب تجدید کثرت رئیس مدرسه فلاح

بکمیسیون معترم مالیه مجلس مقدس شیدالله ارکانه زحمات و اظهار میدارد مسوو دادر رئیس مدرسه فلاح که از چند سال باینطرف برای احداث و تدریس مدرسه مزبوره در خدمت جدوت علیه است و با وجود عدم مقتضیات این امر بقوی از عهده برآمده است این اوقات که کثرت مشارایه منقضی شده است اگر کمیسیون مالیه و مجلس مقدس ملی تصویب فرمایند کثرت او سه ساله تجدید شود بمقتضیه بنده تجدید کثرت او مقرون بصواب و صلاح است زیرا که اگر باید این مدرسه دایر باشد از مسوودادر که چند سال است در این مملکت متوقف و از مقتضیات با اطلاع تر است دیگری را شایسته تر نمی بینم مواجب مشارایه در کثرت سابق چهارده هزار فرانک معین شده است استعدای او این است که چون متاهل و متاجر او زاید علی ماسبق است پنج هزار فرانک هم افزوده شود از دیاد مواجب او را بنده باین جهت تصویب میکنم که چون پروگرام مدرسه را تغییر داده و یک کلاس هم زیاد شده است دروس مدرسه بعضی تغییرات پیدا کرده و فضل مسوودادر پر زحمت تر است ولی مقدار و تمین وجهی که باید افزوده شود منوط برلی کمیسیون معترم و مجلس مقدس ملی است .

تصدیق کمیسیون مالیه در تجدید کثرت با کثرت آرا در تجدید کثرت مزبوره بقرار سابق در کمیسیون مالیه تصدیق و تصویب شد ۲۳ صفر ۱۳۲۶

یعنی الخوتی
احسن الدوله - اولاً کثرت مسوو دادر را سه ساله بنده حرام میدانم بعلاوه زراعت بلویک

بازراعت ایران مناسبت ندارد و اگر بنا باشد در این باب کثرتی بشود باید از کرم سیرات فرانسه که زراعتش مناسبت با زراعت ایران دارد یک نفر فرانسوی خواسته شود و در این باب کثرت با بلویکی همان مناسبت ندارد .

آقای میرزا سید حسن - بنده از فراری که شنیده ام این شخص خیلی کند کار است و بهمانطور که احسن الدوله گفتند باید از فرانسه یک نفر برای معلمی این کار خواسته شود .

وزیر تجارت - اگر این مسئله راجع به بنده است من تصویب میکنم که کثرت همین شخص تجدید شود .

آقا سید حسن - پس چرا ب مجلس آورده اید **وزیر تجارت -** برای این که اضافه حقوق و ادر اجماع مسئله مالیه است .

اسدالله میرزا - من برخلاف آقایان تقویت میکنم رای جناب وزیر تجارت را زیرا که اشخاصی که از خارجه برای کاری خواسته می شوند مدتی بایست در اینجا باشند و تجارب لازمه را حاصل کنند و روزگار را ملتفت شوند و این شخص چند سال است در ایران است و از این مطالب اطلاع پیدا کرده و قلاً گمان میکنم که از سایرین بهتر ببرد کار بخورد ولی در مسئله اضافه مواجب که صحبت می شود بنده تصویب نمیکنم لکن در تجدید کثرت وقتی که وزیر مسئول تصویب مینماید بنا بدین حرفی باشد و حالاً باید در اضافه مواجب صحبت کرد .

وکیل الرعایا - اذهان آقایان مسبوق شد که کمیسیون مالیه هم همان چهارده هزار فرانک را تصویب نموده است اما در باب نبودن امر بنده عقیده ندارم زیرا که اگر سابق نواقص داشته مثل سایر امورات ما بوده ولی بعهدالله امروز کار در دست وزیر مسئول عالمی است و در صورتیکه وزیر مسئول مسئولیت این کار را بعهده می گیرد دیگر حرفی نباید زدو فقط در اضافه مواجب مجلس باید مذاکره نماید یا تصویب کند و یا رد نماید و بگوید امروز بواسطه اختلال مالیه ممکن نیست اضافه داده شود و در صورتی که این شخص کفایتی بروز بدهد و خدمتی بنماید البته اضافه هم باوداده خواهد شد .

بحرالعلوم گرمائی - از مدرسه فلاح با اینکه اسباب موجود نبوده مع هذا اثرات خوب بروز کرده چنانچه یکی از شاگردهای این مدرسه بتوسط بنده با سردار متضد بگرمان رفته و از وجود او فایده ها در آن سرحد حاصل خواهد شد و باین ترتیب نشود که حالا برای چیز جزئی این مدرسه را تعطیل و موقوف کرد که بکلی از میانه برود و آنچه را که وزیر تجارت تصویب نموده و صلاح دیده اند باید تصویب کرد که اسباب تشویق و موجب پیشرفت کار شود .

وکیل التجار - بنده عرض می کنم علم فلاح برای این مملکت از همه چیز لازم تر است و جناب وزیر تجارت از همه بهتر میدانند و تأکید عرض میکنم که در این باب اقدامات بجهانده بفرمایند فقط چیزی که میتوانیم یادآوری نمایم این است که اسباب امتحانات علمی این مدرسه را فراهم نمایند و نیز اسباب فلاحی که در سایر ممالک موجود است و برای مالازم تر است و از آن هم تمام می شود موجود نمایند که اسباب تسهیل کار باشد .

رئیس - در این مسئله هم امروز بانده مذاکره شده و خوبست بمانده برای روز شنبه که اذهان بطور

خوبی مسبوق شده و گفتگو شود .

مجلس ختم شد

مذاکرات روز شنبه ۲۳ شهریور الاول ۱۳۲۶ دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۲۱ آقا میرزا مرضی قلی خان قرائت کردند .

اسامی غائبین روز پنجشنبه قرائت شد از قرار ذیل .

(آقای میرزا محمود صفاغانی) (آقای محمد ابراهیم وارث) (مستوفی الممالک)

رئیس - جناب ساعده الوزاره که با کثرت با پنجاه رای بوکالت انتخاب شده بودند اطلاع داده آمدند و باین حسن انتخاب با ایشان تبریک می گوئیم .

رئیس - در چند روز قبل ثواب کسر اعضاء کمیسیون مالیه گفتگو نمودم و فرار شد هر چه زود تر تکمیل اعضاء شود و امروز باید آن عده انتخاب شود که خیلی مهم است .

حاجی سید عبدالحسین شهشاهی - چند نفر باید انتخاب شود .

رئیس - سابقاً چهار نفر برای کمیسیون مالیه انتخاب شده بودند و پنج نفر از آقایان استعفا داده اند و قبول نکرده اند و باید عوض آنها را انتخاب نمود و علاوه در چند روز قبل هم فرار شد که کمیسیون مالیه در شبهه بشود در این صورت باید بیشتر از سابق انتخاب شوند که بتوان آن را دو شبهه قرار داد که یکی مخصوص بودجه مالیه باشد و یکی هم برای کارهای متفرقه راجعه بکمیسیون مالیه است هشت نفر برعهده آن ها خوبست افزوده شود که بالغ بجهتد نفر شوند .

وکیل التجار - اعضاء سایر کمیسیون هادر نظر آقایان و کلا نیستند و نیز اشخاصی که بتوانند در کمیسیون مالیه مشغول کار شوند در نظر و کلا نیست خوب بود جناب رئیس اسامی پانزده نفر را از و کلائی که در سایر کمیسیون ها انتخاب نشده اند میتوانند در کمیسیون مالیه کار کنند معرفی میکردند که از روی بدیعت بقیه اعضاء کمیسیون مالیه در میان آن ها انتخاب شوند .

رئیس - این مسئله محتاج بگفتن من نیست هم شامیدانید که باید چه اشخاصی برای کمیسیون مالیه انتخاب شوند .

حاج محمد تقی - پس از آنکه مجلس يك ساعت صرف اوقات نموده هشت نفر را انتخاب نمودیم و هیچ کدام قبول نکردند آنوقت تکلیف چیست .

رئیس - جهت ندارد که وکیل برای کمیسیون انتخاب شود بدون جهت قبول نکنند و کیلی برای خدمت است مگر اینکه بگوید من سر رشته از این کار ندارم .

آقا حاج امام جمعه - معین است که امور مالیه مملکت ما خیلی اهمیت دارد و مداران بوجود همین کمیسیون مالیه است چند روز قبل عرض کردم باز هم عرض می کنم که خوبست عده منتخبین اعضاء کمیسیون مالیه زیادتر شود باین معنی که بیست و چهار نفر قرار بدهند که سه شعبه باشد و مثل پارسال صده بودجه مالیه چند ماه از